

146.358

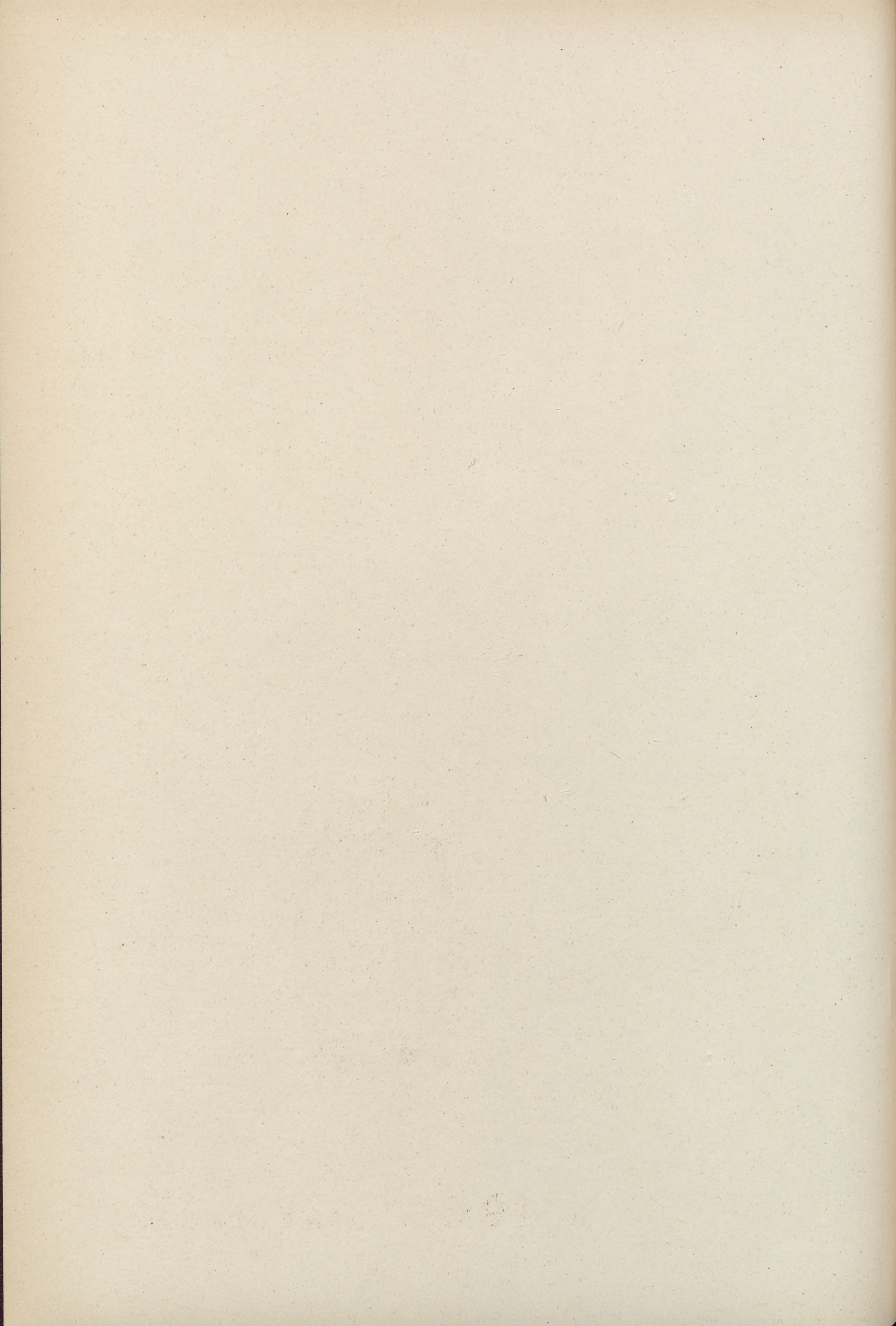

KÖNYVTÁRI

híradó

1964 március

K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó
A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KÖZLÖNYE

Megjelenik havonta.

VIII. évfolyam 3. szám

1964. március

1964. ÁPRILIS 4.

Csaknem két évtizede annak, hogy Magyarország felszabadult a kapitalizmus, a fasizmus és a második világháború sorvasztó és pusztító erőinek hatalma alól. A szovjet hadsereg megnyitotta népünk előtt az utat a békés, fejlődő, szocialista Magyarország felépítésében. S mi most ezen az úton haladunk előre.

Két évtized kevés és egyszersmind sok idő. Az idősebb korosztály számára rövidnek látszik, ha egybeveti azokkal a sorsdöntő változásokkal, amelyek az 1945. április 4-e óta eltelt 19 év alatt megvalósultak országunkban. Nagyon sok idő azonban a mai fiatalok számára, akik már csak a felszabadulás utáni korszakot ismerik, s akiknek a mai Magyarország jelenti az élő történelmet. De abban mindenkor dolgozunk egy, hogy ezt a történelmet nekünk kell tovább folytatnunk, betetőznünk. A szocializmus megvalósulását még a mi életünkben akarjuk elérni hazánkban.

Nekünk, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak jelentékeny szerep jut e feladat egyik részterületén, a kultúrforradalom megvalósításában. Ez a feladat nem kicsiny és egyáltalán nem könnyű. A felszabadulás utáni időszakban (1946-ban) 25.000 beiratkozott olvasója volt a könyvtárnak, ami a budapesti lakosság 1.6 százalékának felelt meg. 1963-ban beiratkozott olvasóink száma már 165.000 volt, vagyis a főváros lakóinak 8.3 százalékát képviselte. 1965-re, felszabadulásunk 20.-ik

évfordulójára el akarjuk érni; hogy a beiratkozott olvasók száma elérje a 180.000-et, a fővárosi lakosság több mint 9 %-át. Ugyanakkor a kötet-forgalom az 1946-os 1 millióról és az 1963-as 6 millióról 6.7 millióra emelkedik.

Természetesen mindez megköveteli hálózatunk megfelelő bővítése mellett minden dolgozónk tudatos és odaadó munkáját, mint ahogy eddigi eredményeinket is ennek segítségével érhattük csak el.

Az április 4-e minden évben határköként jelenik meg életünkben: ekkor tekintünk vissza eredményeinkre és nézünk előre új feladataink felé. Idén nem kevesebb meglepéssel tehetjük ezt, mint a korábbi években.

TOLNAI GYÖRGY

Az Olvasószolgálat híreiből...

A 44-es könyvtár kezdeményezésére szeretnénk felhívni a figyelmet. Három hónapon át személyi lap segítségével figyelik majd pedagógus olvasóik kölcsönzéseit. Azok a könyvtárak, amelyek hasonló felméréssel foglalkoznak, adjanak hírt róla, esetleg néhányan csatlakozzanak ezután, hogy egy átfogóbb anyag birtokában, lehetőség nyíljon e fontos réteg olvasmányainak alaposabb vizsgálatára.

NYILT TÉR A SZABADPOLCRÓL

Napi munkánk legégetőbb kérdése a szabadpolcos rendszer adottságainak megfelelő olvasószolgálati módszerek kimunkálása. Az utóbbi években ennek számtalan technikai és érdemi problémájáról esett szó. Vitacikkek sora, a március elején megtartott ankét felvetett egy sor megoldandó kérdést.

Szükségesnek látszik a Könyvtári Híradó most induló rovatában is vitafórumot biztosítani a "szabadpolc-probléma" témakörökre bontott elemzésének.

Az első téma a raktározási rendszer és összefüggése az olvasószolgálati követelményekkel. (Ennek a cikksorozatnak már megjelent anyaga, Dr Varsányi Livia novemberben és a 37-es könyvtár kollektívájának decemberben közzétett cikke.)

A szabadpolcos könyvtár raktározási rendjének néhány problémája

A március 4-i olvasószolgálati vitán ismét felmerült a szabadpolcos könyvtár raktári rendjének kérdése. Könyvtárainkban sokféle gyakorlat alakult ki. Néhány könyvtárban szigorú szakrendben helyezik el az anyagot, máshol a szépirodalmat is tematikusan tárják fel, ismét másutt a két módszer keverékéből képezik ki a szabadpolc rendjét.

A 25-ös könyvtár két éve szabadpolcos - külön műszaki részleggel. Belső térkialakítása a sajátos követelményeknek megfelelően alakult. A műszaki könyvek raktározásánál részletes szakrendi bontást alkalmaztunk, a könyveket külön helyiségben - amely azonban szerves része a kölcsönzőnek - helyeztük el.

Kezdetben az állomány többi részéből jó néhány témát kiemeltünk. Ezen körülbelül nyolc hónappal ezelőtt változtattunk. (Például A XX. század regényekben című témát besoroltuk a szépirodalomba, mert észrevettük, hogy az olvasók többsége nem igényel ilyen témakiemelést és a polcon levő könyvek nem forognak.) Jelenleg a szépirodalom két polccal több helyet kapott és az idesorolt könyvek nagyobb forgási sebességet érnek el, mint a tematikus elrendezésben.

A politikai, társadalomtudományi, művészettörténeti és irodalomtörténeti könyvek is az ETO rendjében foglalnak helyet. Három kiemelés maradt meg: Törté-

nelmi regények-Életrajzok címszónál történelmi regények, életrajzi regények és monográfiák; valamint kultúrtörténeti munkák kerültek a bölcsőre. A - Női szemmel című témánál a háztartási könyvek, a kézimunkával, gyermekneveléssel foglalkozó irodalom és az egészségügyi kiadványok mellé, klasszikus regények és a női írók könyvei kerültek. Könyvtárunk egyik sarkában külön polcsort helyeztünk el: Fiataloknak mindenféléről - felirattal. Itt kaptak helyet a kalandos, fantasztikus-harcos könyvek, a pöttyös és csikos sorozat könyvei. A mellettük levő polcon sorakoznak a Búvár sorozat kiadványai, a társadalomtudománnyal foglalkozó ismeretterjesztő anyag, a barkácmunkákról és felfedezésekről szóló irodalom, valamint a sport-, sakk-, bilyeggyűjtő és fejtörőjátékokkal foglalkozó könyvek. Ezek folytatásaként helyeztük el az iskolai kötelező olvasmányokat az irodalmi tanulmányok szomszédságában. A polcsort a versekkel zártuk le.

Vitáink során sokszor felmerült a kérdés, vajon helyes-e ez a tematikus elrendezés a fiatalok polcán és a szabadpolc többi részén? Nincs-e tulságosan is csalétek jellege ennek? Tudatos elrendezésünk jó módszer-e a szakirodalom olvastatására, vagy egyéb olvasószolgálati fogások lennének-e eredményesebbek?

Szükségük van-e ilyen jellegű megkülönböztetésre a fiatal olvasóknak?

Egy alkalommal felmérést készítettünk olvasóinkról, hogyan élnek a témakiemelés-adta lehetőségekkel. 115 olvasó közül:

	férfi	nő
Történelem-életrajz	4	7
Női szemmel	2	9
Fiatalok polca	9	12
	<hr/> 15	<hr/> 28

Összesen 43-an választottak a kiemelt témákból, ami a napi olvasólétszámnak mintegy 40 százaléka. Közülük 29-en maguktól, 14-en a könyvtáros irányítására keresték fel a témapolcokat.

A reprezentatív felmérés mellett gyakorlati munkánk is azt igazolja, hogy állandó jellegű olvasótábora van a tematikus rendezésnek, ami a témakiemelések helyességét és szükségességét bizonyítja.

A témakiemelésnek szervezete az illető témakör vagy szakterület bibliográfiája, amely állandóan a polcon található. Ez nagymértékben könnyíti a könyvtáros nevelő és reference munkáját is és segíti az igényesebb válogatásra nevelést. Fiatalok, akik nemrég kerültek át a gyermekkönyvtárakból, gyorsabban illeszkednek be a felnőtt könyvtár rendjébe, ha megtalálják a számukra kiemelt irodalmat. A versek elhelyezését az if-

Júsági sarokban indokoltnak érezzük, mivel főleg fiatalok érdeklődnek a versek iránt. Ezzel lehetőséget teremtettünk a költészet egységes áttekintésére. Módszerünk helyességéről azonban nem vagyunk teljesen meggyőződve, mivel így kizárólag a vers iránt érdeklődők keresik fel a polcot, míg a szépirodalomba sorolva más érdeklődésű olvasó is elvinne egy-egy kötetet.

Az időszakosan kiemelt témák (utóbbi időben: Legyetek éberek..., A könyvtár megkönnyíti a tanulást stb.) statisztikailag lemérhetően mindig sikeresek, felhívják az olvasó figyelmét egy-egy témakör szakirodalmára. Minden esetben vigyázunk arra, hogy az időszakosan kiemelt téma legfeljebb másfél hónapig legyen külön polcon, mert huzamosabb idő után megunják olvasóink!

Bár látjuk a témakiemelések hasznosságát, problémát is jelent számunkra:

1. Nem korlátozunk bizonyos olvasóréteget egy speciális területre?
2. Jelent nagyobb tájékozódást az olvasó számára a tematikus elrendezés?
3. Reference feladatot is szolgálunk ezzel, vagy csak propaganda céljainknak felel meg?

Ezekre a kérdésekre csak huzamosabb felmérések és megfigyelések feldolgozásával adhatnánk pontos választ. Jó lenne, ha több könyvtár ismertetné elrendezését, megfigyeléseit. S ha ezek a tapasztalatok elégtelenek lennének a kérdés megoldására: a kerületi könyvtárak osztálya célfeladatként adhatná ki több könyvtárnak a kérdés alapos tanulmányozását és publikálását.

Ugy érzem, a vitát csak így lehet helyesen megoldani és lezárni. Az utána következő egységesebb elképzelések az olvasószolgálat színvonalának emelését segítenék elő.

MOLNÁRNÉ SCHNEIDER ÉVA

" . " . " . "

A szabadpolcos könyvtárak raktározási rendszere és összefüggése az olvasószolgálati követelményekkel

A szabadpolcos könyvtárakban az olvasó közvetlenül, a könyvtáros kalauzsolása nélkül találkozik a könyvvel. Az olvasó irányítása, ha egészen nem is szűnik meg, módosul, esetlegessé válik s ezáltal egy sor új olvasószolgálati problémát teremt. Felmerül, hogy teljes, vagy részleges állományt tárjunk-e az olvasók elé, tematikus, vagy betűrendben, milyen mértékben alkalmazzunk külön ajánló polcokat stb.

Megnehezíti a kérdés végleges eldöntését, hogy nemcsak a könyvanyag, hanem az olvasóközönség is differenciált, ugyanabban a kölcsönzőhelyiségben különböző körű, műveltségű, különböző szakterületekkel foglalkozó olvasók keresnek és találnak könyvet. Nem könnyű feladat tehát mindenkori számára áttekinthető rendet teremteni, s biztosítani az egyes olvasó számára legalkalmasabb könyvanyag kiválasztásának lehetőségét.

A 10-es könyvtár a hálózat egyik legrégebbi könyvtára, sok értékes ismeretterjesztő könyvvel, s néhány olyan szépirodalmi művel, mely irodalom és könyvszerető emberek számára "csemege". A nem közművelődési könyvtári anyagot és az elfekvő könyveket 1963 nyarán leválasztottuk. Az állomány elemzése idején - és ezt ma is így gondoljuk - nem választottuk le azokat a könyveket, melyek általános érdeklődésre nem tarthatnak ugyan igényt, de néhány tájékozottabb olvasó, tanár vagy diák számára értékes forrásmunkaként használhatók, például Hóman-Szekfü: Magyar történet, Takáts: Budai basák levelezése, Széchenyi, Horváth Mihály munkái, vagy az irodalmi tanulmányok közül: Benedek, Császár, Beöthy, Gyulai, Riedl munkái, Szász Károly: A világirodalom eposzai, Babits: O. Wilde kritikái stb.

E könyvek megtartására az az igény kötelezett, hogy könyvtárunk az olvasók minél szélesebb rétegének tudjon megfelelő olvasmány vagy kutatási anyagot biztosítani, ne kelljen az olvasókat aránylag nem is olyan nagy kívánságokkal szakkönyvtárba irányítani. Hálózatunkban több olyan könyvtár működik, melynek külön műszaki részlege is van. Anélkül, hogy a műszaki tudományok fontosságát, terjesztésük szükségességét kétségbevonnánk, felmerülhet bennünk az igény, hogy a humán tudományokkal foglalkozó olvasóink számára az átlagosnál valamivel többet nyújthassunk, annál is inkább, mert könyvtárunk az átlagosnál nagyobb történeti, művészettörténe-

ti és irodalomtörténeti anyaggal rendelkezett, s csupán raktározási és szervezési probléma ezek további használatának biztosítása.

Már említettük, hogy könyvtárunk régi könyvtár, hagyományai vannak (nem egy olvasónk büszkén mutatja kölcsönzőjegyén a bejegyzett éveket). Olvasóink megszokták, hogy nálunk bőven találnak anyagot érdeklődésük kielégítésére, vagy iskolai tanulmányaik kiegészítésére.

Ugy gondoltuk, hogy állományunk e régebbi, használható anyagának megtartásával emeljük könyvtárunk szolgáltatásainak színvonalát, hisz olyan könyveket, melyek "nem valók az olvasónak", nem tartottunk meg, s külön raktárban helyeztük el azokat a könyveket, melyek nem minden olvasónak valók, vagy nem minden olvasót érdekelnek.

A belső raktár létesítését nálunk, s valószínű a többi nagyobb könyvtárban is, az olvasók nagy száma is szükségessé teszi: 1963-ban 5152 olvasónk volt (ebből 1004 közép- és 159 főiskolás). A könyveket, különösen a kötelező olvasmányokat, nagy példányszámban kell vásárolnunk, s így előfordul, hogy egy-egy műből 3-4 példány is bekerül a polcra. Ez a lehetőség egy nagyobb könyvtárban a legkörültekintőbb szerzeményezés mellett is fennáll. Tapasztalataink szerint a szabadpolcos kölcsönzőhelyiségben egy-egy műből legfeljebb 2 példány lehet egyszerre a polcon, a több példányban kintlévő könyvek (még a klasszikusok is) olyan érzést keltenek az olvasóban, hogy "valami polctöltelek hever ott, ami senkinek nem kell".

Hogy egy könyvtárban a teljes, vagy a részleges szabadpolcot tartják-e jobb megoldásnak, az a könyvtár helyi adottságaitól függ. Valószínű, egy újonnan létesített kisebb könyvtárban a teljes szabadpolc a legjobb megoldás. Nálunk a könyvanyag és az olvasók differenciáltsága mellett a helyviszonyok is a részleges szabadpolc megvalósítását teszik lehetővé.

Külön olvasótermünk van, ahol a periodikák és a kézikönyvek állnak az olvasók rendelkezésére. A kölcsönzőben elég nagy a szabadpolc felületünk, melyet ebben az évben még egy raktárrész megnyitásával bővítünk. A szabadpolcos kölcsönzőhelyiséget tehát mi is igyekeztünk - amennyire lehet - növelni, de még így, az átalakítás után is elég nagy raktárhelyiségünk marad, hogy a fent említett olvasószolgálati elvek szerint rendezzük könyvállományunkat.

A kölcsönzőhelyiségben, tapasztalataink alapján a legjobban bevált a szoros betürend. Ez mind az olvasó, mind a könyvtáros számára áttekinthetőbb, és biztosítja az állomány védelmét (miután az olvasó a könyvek rakosgatása nélkül megtalálja, amit keres), felhívja a

figyelmet az "elfekvő" könyvekre, melyek így a könyvtáros ajánlása alapján újra forgalomba hozhatók.

Az ismeretterjesztő könyveket bölesőkben, szakrendben helyeztük el. A szakokon belül nem tartunk betűrendet, hiszen itt általában nem egy bizonyos művet, hanem egy témát keres az olvasó, s a könyvmennyiség sem olyan nagy, hogy ne tudja áttekinteni. Az ismeretterjesztő irodalomnál véleményünk szerint mindegy, hogy a szovjet, az NDK módszer, vagy az ETO szerint csoportosítjuk a könyveket, mindegyiknek megvan a maga előnye és hátránya. Az a fontos, hogy az olvasót - lehetőleg már a beiratkozásnál - felvilágosítsuk, melyik szakot hol találja, s a csoportosítást minél ritkábban változtassuk.

A serdülők számára ajánlott könyveket külön polcon, tematikus elrendezésben tartjuk. Ez megkönnyíti a fiatalok és a kezdő olvasók számára a könyvválasztást.

Két ajánló polcunk van, feltűnő helyen, a be- és kijáratnál. Ezekre felirattal hívjuk fel az olvasók figyelmét, s anyagukat állandóan cseréljük. Korábban több tematikus és ajánló polcunk volt, de úgy tapasztaltuk, hogy célszerűbb az állományt egységes rendben az olvasók elé tárni.

Végző következtetésként azt írhatnánk, hogy bár raktárunk rendjét eddig is az olvasói igények szem előtt tartásával alakítottuk ki, továbbra is azon igyekszünk, hogy a hálózat legjobb tapasztalatait átvéve tovább tökéletesítsük, hogy a modern olvasószolgálati követelményeknek minél inkább megfeleljen.

A 10-ES KÖNYVTÁR
kollektívája

- ... -

Sportkörü értekezletünk szellemében...

Asztali-tenisz szakosztályunk a "jóidő" beálltával és jobb feltételek biztosításával /1964. április 15-től/ megnyitja "kapuit" a ping-pong iránt érdeklődők, de főleg játsszani kívánó munkatársak előtt.

Tekintettel az elmúlt év tapasztalataira, az idén a játékok idejét nem kötjük meghatározott napokhoz, akinek ideje engedi, bármely napon d.u. 5 órától könyvtárzárásig játszhat, azzal az egyetlen feltétellel, hogy a szerelést minden esetben, rendben és hiánytalanul a helyére teszi!

Szakosztályunk néhány hónapig felmérést végez az érdeklődést illetően, s amennyiben az eléri a versenyek indítására alkalmas szintet, úgy gondoskodik jobb játékhelyről, versenypartnerokról és igényesebb felszerelésről.

Ezt a cél megelőzően is, mindenkit örömmel várunk, akit a játék szeretete, vagy az egészséges testmozgás vágya készít a ping-pong asztalhoz. - Házi verseny megrendezésére is tervezzük, melynek első három helyezettjét jutalmazzuk. /Hangverseny-, színházjegy, nyeresémtárgy./

Szakosztályunk sikeres működése munkatársaink rend-

szeres érdeklődésétől, céltudatos és fegyelmezett magatartásától is függ!

Ha a fentebb említett felmérés olyan eredménnyel zárul, hogy egy "válogatott keret" kialakulhat; úgy még az ősz beálltáig rendszeres edzést biztosítunk, sportszerű követelmények mellett.

Sportkör - asztali tenisz szakosztály

DOMBY LÁSZLÓNÉ

F E L H I V Á S D O L G O Z Ó I N K H O Z I

Értesítjük munkatársainkat, hogy a Magyar Vöröskereszt és Vérellátó Szolgálat 1964 április 15-én a központban

V É R A D Ó N A P O T R E N D E Z I

Kérjük a 18 éven felülieket, hogy vegyenek részt a véradáson!

A vér olyan gyógyszer, amit semmi sem helyettesít, csakis az önzetlen véradók áldozatkészsége biztosíthatja a százezer rászoruló betegnek. A vérből számos életmentő gyógyszer is készül. Sok vér kell a balesetet szenvedett embertársaink megmentéséhez, a mérgezések gyógyításához, a műszív és művese működtetéséhez, az égések kezeléséhez. Egy év alatt mintegy 300 ezer esetben 80 ezer liter vért használunk fel embertársaink gyógyítására, életük megmentésére. E vérmennyiség konzerválására és kezelésére fordított költség literenként 1000-3000 Ft, amelyre államunk évente több mint 200 millió Ft-ot fordít.

A V É R A D Ó É L E T E T M E N T I

A véradók a szakszervezeti bizalmiaknál jelentkezzenek április 10-ig. A véradás a központban 1964 április 15-én 10 órától történik. Orvosbrigád száll ki, amely minden jelentkezőt előzetesen és alaposan megvizsgál.

A D J V É R T ! !

SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁG

KI

MIT

KÉRDEZ?

Pótor elvtárs multkori kérdése a 4-es gyermekkönyvtár vezetőjéhez szólt:

A tüzelőanyag felhasználási jelentést mikor kapjuk meg időben?

Gáspári Alajosné válasza:

A Könyvtári Híradó végül is az én hátamon csattant. Szerencse, hogy friss márciusi hó esett, s nem sároszta be a kabátomat. Remélem, a hógolyót dobó kéz nem dühödten dobta. A jóakarátú hátba-püfföt elviselem, de emlékét nem őröm. Van egy elvem: "Mindenkinek annyi dicséretet, amennyit megérdemel; hogy mennyit érdemel, mindig mások döntik el".

Ha már hólabda, könnyen el is olvad. Gyúrok hát egyet én is. Kinek dobjam? Jó sokan vannak a bibliográfiai osztályon, oda dobom, hátha valakit eltalál.

[Vajon nem egy ilyen "konkrét" válasz készítette Pótor elvtársat is, hogy nem közérdekű kérdését a Könyvtári Híradó hasábjain tegye fel? Reméljük, a kimutatást azért megkapta!]

Terveznek-e végre gyermekek számára is bibliográfiát, s főleg: várhatnak-e ilyen segítséget a jövőben?

Gáspári Alajosné kérdésére Pataki Ferenc, a bibliográfia és propaganda osztály vezetője válaszol:

A bibliográfiai és propaganda osztály régóta szándékozik az ifjúság és a gyermekek számára bibliográfiákat és különböző könyvpropaganda eszközöket készíteni. Hogy az eredményeink si-

lányak? Hibásak vagyunk mi is, hibásak a gyermekkönyvtárosok is. Minden év nyarán közvéleménykutatást folytatunk: kifaggatjuk a kerületi könyvtárosokat, milyen bibliográfiákat készítsünk a következő évben. Az összegyűjtött javaslatokat igazgatósági tanácsulésen vitatjuk meg, és választjuk ki fontossági sorrendben az elkészítendő bibliográfiákat. Már most - ezt az alkalmat is megragádva - kérjük a gyermekkönyvtárosokat, gyűjtsék össze javaslataikat. És még valamit: adjanak módszertani ötleteket is. Az elmúlt évben átnéztem a külföldi szakirodalmat, sajnos, nem találtam olyan gyermekbibliográfiákat, ami nekünk ötletet adhatna. De minden szakirodalomnál jobban használhatnánk munkánkhoz a gyermekkönyvtárosok segítségét. Mi segíteni akarunk, de ehhez segítséget kérünk.

Az elmúlt évtől két nagyjelentőségű segédanyagot kapnak folyamatosan a kerületi könyvtárak. Az egyik: mi úgy nevezzük, a 8-as szak analitikus katalógusa. A másik a KMK negyedévenként megjelenő eseménynaptára. Az egyik alapvető a reference munkához, a másikkal úgyszólván minden lényeges könyvpropaganda-munka megoldható. (Ugye, nem kell jelentőségüket külön méltatni?) Mindkettőben temérdek munka van, hogy megkönnyítse a kerületi könyvtárosok tevékenységét. Mégis azt tapasztaljuk, hogy néhány könyvtártól eltekintve, alig használják azokat. Példát is mondok rá: Karácsony óta nem vette át a duplumból az analitikus katalógust az 1, 4, 18, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 38, 40-es könyvtár, a KMK eseménynaptárát az 1, 15, 20, 24, 25, 30, 31. és 40-es könyvtár.

Há nem tudják használni, ha rossznak tartják, mondják meg, ha tudják, akkor pedig ne legyenek közönyösekl

A megnevezett könyvtárak vezetőinek választ szeretettel várjuk, s annak a következő számban adunk helyet.

Bene Lászlóné, a 11-es könyvtár vezetője, Bárány É-
vának, a "repülő"-nek az elmúlt számban tette fel a kér-
dést:

A jó könyvtáros szenvedélyes
olvasó és szenvedélyes peda-
gógus. Minél többet felszívni
irodalmi kultúránkból és mi-
nél többet közreadni. Magas a
követelmény, de megriadnak - e
tőle fiatal munkatársaink?

Mondja el, milyen munkaszerve-
zési keretből kell e nagy cél-
hoz elindulni, milyenek a je-
lenlegi feltételek?

Mi fiatal könyvtárosok, szintén a tá-
jékoztató munkában látjuk az olvasó -
szolgálati munka lényegét. De ahhoz,
hogy egy könyvtárban valóban jól, il-
letve kielégítően működjen ez a munka,
ahhoz nem elegendő önmagában a talán
tehetséges és jól felkészült könyvtá-
ros. Segédkönyveknek, bibliográfiáknak
kell segíteniük munkájában. Jó lenne,
ha a kerületi könyvtárak minden fiókjá-
ban egységes segédkönyvtár állna a
könyvtáros rendelkezésére; ha jó munkát
akarunk végezni, ilyen segédanyaggal az
"állomásokat" is fel kellene szerelni.
Itt sem követhetjük a válogatás elvét.
Minket fiatalokat, a 2 és 1/2 éves tan-
folyamon megtanítottak, hogy miként kell
használni ezeket a segédkönyveket -, de
sajnos, sokszor nem élhetünk a tudomá-
nyunkkal.

Esztétikailag talán kielégítő látványt
nyújt egy-egy bibliofil kiadású regény
stb., de hogy a hiányzó segédkönyveket
ez nem pótolja, az nyilvánvaló. Ha már
duplumtalanították jobbra a könyvtárak
állományát, jó lenne egységesíteni a ké-
zikönyvtárakat is. Hiszen egyforma embe-
rek járnak minden könyvtárba.

Nem riadunk meg a hozzánk intézett kérdé-
sektől, mindannyian jó alapot kaptunk a
tanfolyamon. Bár vannak nehézségeink, de
nem megoldhatatlanok, idősebb kartársaink
segítenek ezeket áthidalni.

Hogy mi segíti még a munkánkat? - az, hogy
tanulunk, olvasunk és néha vitatkozunk.

Bárány Éva kérdése Bánk Ferencnéhez, a 9-es könyvtár vezetőjéhez szól:

Mi a titka ifjúsági pultjuk sikerének?

A 9-es könyvtár ifjúsági pultjának sikere és eredménye - ha nem szerénytelenség így mondani - nagyon egyszerű. Könyvtáros szívvvel, sok-sok őszinte szeretettel, de meg egy kis trükkel csináljuk és csináltuk mindig. A trükk abban állt és áll, hogy a fiataloknak különös gonddal raktuk félre az őket érdeklő és nekik való könyveket, a kötelező irodalomtól kezdve az izgalmas regényekig. Ha ugyanabban az időben valamely könyvet kért egy ifi és egy idősebb olvasó, akkor az idősebbet rábeszéltük, hogy hagyja a fiataloknak most a könyvet és neki legközelebbi alkalomra félretesszük azt. Eddig ez sikerült. Ha a fiatalnak nem való egy mű, amit kér, ezt mindig őszintén megmondjuk neki. Az a tény, hogy a fiatalokkal mindig ugyanaz a könyvtáros foglalkozik, lehetővé teszi a komoly megismerést, ragaszkodást és ráhatást. Soha ne foglalkozzon az ifjúsággal olyan valaki, akinek ez bármilyen szempontból nehezebbre esik, de főleg ne az, aki nem szereti a fiatalokat igazán. Jó és rossz tulajdonságukkal együtt.

Kérdésem:

Miféle munkamorál az olyan és mennyire hasznos a könyvtárnak és a fiatal könyvtárosoknak, amit az utóbbi időben egyesektől hallok: dolgozz olyan keveset, amennyit csak lehet?

Választ erre a következő számban keresünk, megszólaltatva többeket, mi a véleményük a felvetett problémáról?

(Szerk. Gáliczky Éva)

75 ÉVE SZÜLETETT DIENES LÁSZLÓ

1889 március 27-én született Dienes László, a fővárosi könyvtárnak két időszakban volt vezetője, aki a magyar forradalmi munkásmozgalom történelmébe éppúgy beírta nevét, mint a magyar publicisztika, a széppróza, a kritika és esztétika történetének lapjaira. Emellett mint közgazdász, a felszabadulás után a marxista közgazdaságtan professzora a budapesti tudományegyetemen, tudományos íróként is megbecsülést szerzett.

Dienes László apai és anyai részről egyaránt régi nemzeti családból származott, de már fiatalon szakított osztályosaiával. A debreceni református gimnázium elvégzése után Budapesten és Párisban folytatta egyetemi tanulmányait, Párisban Anatole France és Jaurès hívévé szegődött. Budapesten, ahol már kezdettől fogva résztvett a Szocialista Diákok Szervezete, majd a Galilei Kör munkájában, Szabó Ervin hívására lépett a kilencszázas évek végén a Fővárosi Könyvtárba, ahol 1910-ben nyert végleges állást. Emlékezése szerint Szabó Ervin hatása alatt tette magáévá a marxista világnézetet.

Első jelentős könyvtártudományi írása 1911 februárjában jelent meg a Népművelés című folyóiratban és benne "Centralizáció a könyvtárügy területén" címen a hazai könyvtárak körüli, gazdasági és kulturális szempontból egyaránt nagy károkat okozó anarchia feltárása mellett a könyvtárak együttműködésének, központi irányításának eszméjét propagálta.

Dienes László tevékenységével már működése első éveiben, mint bibliográfus, majd a központi nyilvános szolgálat, 1915-től a fiókközpont vezetője, mély nyomokat hagyott az intézmény életében. Számos kezdeményezésnek, így a könyveket népszerűsítő ankétoknak, a kölcsönzésnél a két-kártya rendszernek részben-egészben ő volt a szülőatyja.

Kimagasló szerepet töltött be az első világháború elleni antimilitarista mozgalomban, melynek titkos szellemi irányítója volt. Szabó Ervin egyik illegális központja a Fővárosi Könyvtár volt. Dienes azon kevés értelmiségiek közé tartozott, akik cikkekben szót emeltek a háború ellen, valamelyest átmentették az elvadult sovinszta és vérgőzös háborús úszítás eszközévé süllyedt magyar írástudók becsületét.

Élenjáró szerepet vállalt az 1918 október 31-i magyar polgári demokratikus forradalom győzelemrevitelében. A történelmi pillanatban Babits Mihállyal, Madzsar Józseffel, Kóhalmi Bélával a pesti utcán lelkesítette tettekre a tömegeket.

Kun Béla hívására 1918 végén, 1919 elején a kommunis-
ták mellé állott. 1919 január 1-én került a könyvtár élére.

Számos történelmi-munkásmozgalomtörténelmi emlékezés emeli ki Dienes László történelmi jelentőségű szolgálatait, amelyekkel hozzájárult 1919 február 20-március 21 között az akkori polgári kormány által dezorganizált Kommunisták Magyarországi Pártja vezetőségének újjászervezéséhez. Dienes akkor adta a segítséget többek közt a "második illegális vezetőség" megalakításához - rendelkezésre bocsátva a Fővárosi Könyvtár igazgatói szobáját -, amikor az alig néhány hónapos ultra visszatekintő kommunista párt az első súlyos üldöztetést szenvedte el, első vezetőit bebörtönözték, Kun Bélát megkínózták.

1919 március 21-én, a Tanácsköztársaság győzelmének másnapján Budapest egyik népbiztosává nevezték ki. Többek közt az addig zárt Margitszigetnek és elzárt magánparkoknak a dolgozók számára való átadása, a munkásgyermeknek ingyenes fürdőzésének a megszervezése fűződik nevéhez, olyan szocialista-kommunista tettek, amelyek még egy Krúdyt, egy Kosztolányit is elragadtatott cikkek írására készítették.

A Tanácsköztársaság utolsó hónapjaiban mint a proletárhatalom könyvtárügyének legfőbb vezetője, egész sor forradalmi kezdeményezést tett és ennek keretében a Fővárosi Könyvtár naggyá fejlesztésére is programot dolgozott ki. Az ellenforradalom felülkerekedése miatt azonban a megvalósítás negyedszázaddal elődázódott.

1919 után Romániába emigrált, ahol 1926-ban megalapította a Kolozsvári "Korunk" című folyóiratot, amely a két világháború között talán a legnagyobb hatású antifasiszta, marxista szellemű orgánus volt a magyar nyelvterületen. A román fasiszták üldözése, a tőlük elszenvedett tetteleges bántalmazás miatt ismét tovább kellett menekülnie. A Szovjetunióban talált tartósabb otthonra, ahonnan 1945-ben tért haza.

A felszabadulás után Budapestre visszatérve, átvette a Fővárosi Könyvtár vezetését, 1953-ban bekövetkezett haláláig töltötte be ezt a tisztséget, amely mellett mint a budapesti tudományegyetem jogi karán a közgazdaságtan professzora tevékenykedett.

A Fővárosi Könyvtárt Dienes vezetése alatt építették újjá a romokból, -amelyeket a fasizmus hagyott hátra- anyagi és szellemi téren egyaránt. Az intézmény Dienes László igazgatása alatt vált korszerű "kulturális nagyüzemmé".

Születésének 75. évfordulóján nemcsak egykori könyvtári munkatársai, a Fővárosi Könyvtár összes dolgozói, hanem valamennyi barátja, emellett a magyar irodalom és munkásmozgalom történetének ismerői is tisztelettel, hálával és szeretettel idézik emlékét.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a közeli napokban megjelenő nagyobb Emlékkönyv közreadásával méltatja az évforduló jelentőségét. Lapunk az Emlékkönyv ismertetésére még vissza fog térni.

REMETE LÁSZLÓ

K I S F E R E N C

1908 - 1964

Januárban ismét el kellett mennünk a Farkasrétre, hogy utolsó búcsút mondhassunk nyugdíjas kollégánknak, Kis Ferencnek. Mi, könyvtárosok, volt barátai és kollégái osztottunk a magyar irodalmi élet gyászában.

Lapjaink, irodalmi ujságjaink és a temetőben az Írószövetség vezetői méltatták költői működését és emberi értékeit. Részt kér a gyászból a munkásmozgalom is, hiszen Kis Ferenc a párt régi harcosa volt.

Viazonylag hamar befejeződött életéből azonban tíz esztendőt nálunk is töltött. 1945-ben került hozzánk. Akkor jött, amikor a kulturális kormányzat számos tollforgató ember anyagi gondjain úgy akart segíteni, hogy könyvtárakban biztosított státuszt nekik. A legtöbben hamar elmentek kiadókhoz, szerkesztőségekbe, iskolákba, Kis Ferenc azonban tíz esztendeig, 1955-ig nálunk maradt. Volt kerületi könyvtárban, majd a központ tájékoztató szolgálatában dolgozott.

Lesújtó emberi tragédiák után érkezett hozzánk. Feleségét és kisfiát elpusztította a fasiszta barbárság. Új életet kellett kezdenie. Barátokat tudott találni a könyvtárban és olyan csodálatos energiái voltak, hogy még abban a helyzetben is többet adott, mint amennyit ő kért másoktól. Teste megtört és gyenge volt, valóban haláláig nem tudott megerősödni, embersége azonban töretlen maradt. Mindenki, aki közvetlen mellette dolgozott, érzi és tudja, hogy mi a konkrét tartalma ezeknek a szavaknak. A személyi kultusz éveiben, amikor sok fiatal és régi jószándékú értelmiségi nehezen tudott közeledni a szocializmushoz, mert mesterséges kódok vették körül, egy szűkebb könyvtári közösség számára Kis Ferenc tiszta embersége és az eseményeket kimért bölcsességgel megítélő okossága volt a biztatás, hogy alapvetően ilyen emberek a szocializmus harcosai, a kommunisták.

Nagyon szerette a magyar nyelvet és a magyar költészetet. Késő volt már ahhoz, hogy Kis Ferenc a könyvtáros szakmában jártasságot szerezzen, betegesebb volt annál, hogy erre időt kerithessen. Költészeti és irodalmi kérdésekben azonban könyvtárosok és olvasók százait tudta tájékoztatni és nevelni.

Utolsó éveit újabb tragédiák nehezítették. Ismét elvesztette okos és megértő feleségét. Ritkán találkoztunk már vele, temetéseken, nyugdíjas összejöveteleken. Halála váratlanul ért bennünket és még most is nehéz elhinni, hogy nem nézhetünk többé mélytüzű szeméibe és nem hallhatjuk többé izes, megfontolt bölcs szavát.

Emlékét mi is megőrizzük, hiszen mindnyájan többek lettünk azzal, hogy őt ismerhettük.

Néhány megjegyzés az irodalmi katalógusról

A segédeszközök jelentőségéről szeretnék szólni a szabadpolcos kölcsönzésben, elsősorban az irodalomtörténeti tanulmánykötetek és folyóiratok analitikus bibliográfiai kartotékjairól. Ezt a megnevezést, módosítva irodalmi katalógusnak nevezzük. Hogy helyes-e és mennyire, azt lehet vitatni. Summás elnevezés, ugyanis nem nekünk könyvtárosoknak, hanem az olvasóknak szól. Mielőtt belekezdenék ennek a remek katalógusnak a méltatásába, először köszönetet mondok érte a szerkesztőknek.

A 46-os fiókban kezdettől én foglalkoztam a katalógus szerkesztésével, de sokáig nem tudtam, hogy tulajdonképpen mit is csináljak. Szépen kiválogattam a kartonokat, pipáltam a címszókat, aláhúztam a leelőhelyet, szoros abc-be raktam, kilyukasztottam és nyársra húztam. Mindezt többnyire mechanikusan tettem, elsősorban arra figyelve, hogy a jelzett tanulmány, folyóirat, vagy ujság jár-e a könyvtárba? Végül is alakot öltött, összeállt a katalógus. Ezután kétféle választólappal dolgozva, baloldalra vetitettem az abc-t, jobbra pedig a címszókat. Nemcsak mutatós, de nagyon használható lett így. Éspedig:

Tapasztalataink szerint szabadpolcos kölcsönzésnél csökken a bibliográfiai szerepe, és megnő a katalógusoké. Nem arra törekszünk, hogy az olvasó megismerje teljes egészében például Stendhált, Andersen Nexót stb. Ehelyett átfogó képet adunk egy témáról, teszem fel arról a korról, országról, ahol ezek az írók éltek többek között. Olyan témához adunk irodalmat, mint - a végvárok kulturális élete. A megadott címek között szerepel szépirodalmi, történelmi, képzőművészeti mű, verseskötet (Jankovich: Dunántúli végeken, Takáts: Bajvivó magyarok, Magyarország története, Magyarországi művelődéstörténet, Balassi Bálint összes versei). Tehát a katalógusok, mégpedig a tárgyszó, földrajzi és analitikus katalógusok alapján adunk információt. Nem említettem a két alapkatalógust, a szak és betűrendest, mert ezek önmagukban és elsősorban nem felelnek meg ennek a célnak. Olyan katalógusra, illetve katalógusokra van szükség, amelyek több oldalról, több szempontból tárják fel, teszik hozzáférhetővé az állományt.

Most visszatérek az analitikus, illetve irodalmi katalógushoz, amit az olvasókkal együtt használunk. Ennek elősegítése, illetve a figyelem felkeltése érdekében az újságcikk-gyűjteményt dossziében felfüggesztettük a katalógusszekrény falára. Mi könyvtárosok, már sok esetben sikeresen használtuk az új katalógust. Innen szerezhettünk többé-kevésbé bőséges anyagot például Sánta Ferencről, Gárdonyiról, illetve műveikről, a korszerű műveltségről, erkölcsről stb. A határozott igényeket feljegyezzük a referéncé-füzetbe a megadott irodalommal, az illető adataival, milyen célra kérte, hogy adott esetben máskor is felhasználhassuk.

Végül elsősorban a szerkesztőkkel szeretném közölni a katalógus rendezése közben nyert észrevételeimet. Valószínűleg lesznek közöttük olyanok is, amik már elhangzottak szóban, vagy írásban. Nagyon jó lenne, ha olyan kartonokból, amiket nyilvánvalóan két helyre lehet, sőt kell osztani, nemcsak egy darab készülne. Gondolok itt például a színházi előadásokra, amik kerülnek ugyan e címszó és a darab szerzőjének neve alá, - a képzőművészeti, filmművészeti cikkekre (Csontváry évforduló, B. Nagy: Fábry Z. igazá) - könyvtárakról, könyvtárosokról szólóakra (OMK, OSzK, Pikler Blanka), amiket ugyanígy kellene elhelyezni. Következetlenség mutatkozik, amikor a Korszerű műveltség és a Műveltség, korszerű címszónál más-más anyag található, ugyanilyen a Magyar irodalom külföldön - Irodalom, magyar, külföldön címszavak esetében. Takarékoskodni lehetne az idővel, anyaggal, ha egy-egy újabb forrásnál nem húzatnák le az egész anyagot ismét egy kartonra, ugyanis a több forrást közlőt megtartjuk, a kevesebbet eldobjuk. Rengeteg van ilyen. Azonkívül annyira teleirt sokszor a karton, hogy a betűk félig látszanak már csak és ilyen esetben szinte használhatatlanná válik. Hogyan lehet ezt lyukasztani és a dobozban használni? Ne dolgozzanak fel olyan anyagot, amelynek van nagyon régi kiadása is, de a könyvtárak általában az új kiadásokkal rendelkeznek. Ilyen: Lenin az irodalomról. Szemelvények Lenin műveiből, leveleiből, 1949-ben jelent meg a Szikra kiadásában. Helyette itt vannak és mindenhol megtalálhatók Lenin művei. - Megkaptuk dátumok szerint a kivágandó újságcikkek listáját. Csak a Népszabadságot tudtam feldolgozni, az jár a könyvtárba. Itt kiderült, hogy nagyon sokhoz nincsen katalóguslap, tehát a cikket fel kellene dolgozni házilag, vagy várni, hogy még megkaphatjuk. - Nem használtam fel a mezőgazdaságról, állattenyésztésről szóló lapokat, viszont bent hagytam a politikai, műszaki, természettudományosokat. Általában nem használtam fel Kaffka Margit Hullámzó életének cikkeit, szükségtelének az olyan tanulmányok, mint Erdős Renée: Az aranyveder, versek, Alba Nevis: Nász előtt, versek, Jörgéné versei stb.

Nem tudom, mi az oka, hogy a nemzetközinel kisebb és fehér cédulát használtak fel, hiszen az a katalógusdobozban nem áll megfelelően és házilag sem lehet pótolni.

VÁLASZ A "NÉHÁNY MEGJEGYZÉS"-RE

Megfogadjuk Salek Ferencné gyakorlatból leszűrt tanácsait: a szinikritikákat a legközelebbi számban összesítjük "Szinművészet. Színházak" címszó alatt. Igyekszünk új kiadásokat feldolgozni, tartalmi szempontból is megvizsgáljuk a tanulmányköteteket és elsősorban olyanokat dolgozunk fel, amely a könyvtárban meglévő könyvekkel foglalkozik. Hagyunk helyet a lyukasztásnak, nem fogjuk teleírni a kartonokat.

Viszont van egy pár kifogás, amely ellenkezik az eredeti célkitűzéssel. Például a könyvtárügy és a képzőművészet analitikus feldolgozását más intézmények végzik. Könyvtárosról, képzőművésze-ről csak életrajzi cikk /un. personalia/ kerül a katalógusba, mert erre szükség van a reference szolgálatban.

A szeptember-decemberi anyag készen van, de sokszorosítási nehézségek miatt késik. Ott már egyesítettük a kifogásolt címszavakat. /Műveltség, korszerű stb./

Kérjük a kedves kollégákat, hogy a több forrást közlő kartont tartsák meg és dobják ki a régit, úgy, ahogyan Salek Ferencné is helyesen teszi. Így megakadályozzuk a katalógus felesleges felduzzasztását és a fotografálási technika mellett nekünk ez így könnyebb. A katalóguscédula azért tér el a kis nemzetközitől, mert így egy A/4-es ivre nyolc fér el, úgy meg csak 3-4.

Bárcsak minden könyvtár ilyen gondosan foglalkozna az irodalmi katalógussal, mint a 46-os, mint Salek Ferencné, mert akkor bizonyosak lennénk benne, hogy nem dolgozunk hiába.

SZÁSZ KÁROLYNÉ

Hogyan ismerkedhetünk meg az új könyvekkel?

Egy "repülős" észrevételei

Ugy gondolom, sokakat érintő probléma a könyvtárakban a szerzeményezés. Hálózatunkban nagyon sok fiatal könyvtáros dolgozik, akikben felvetődött a kérdés, hogyan ismerhetjük meg jobban a megjelenő új könyveket, és hogyan hasznosíthatjuk őket a tájékoztató szolgálatban. Néhány könyvtárban elmondták az ott dolgozó könyvtárosok, hogy a könyvtárvezető kisajátítja magának a szerzeményezés jogát. Ez még nem volna baj, mert valóban a könyvtárvezető tudja, hogy egyes könyveknél milyen forgalomra számíthat. Nem a beosztott könyvtáros feladata, hogy eldöntse, hány példányt szerzeményezzen a könyvtár. Sokszor azonban a többiek csak akkor értesülnek egy-egy új könyvről, ha az már a forgalomba került.

Legtöbbször a sok munka miatt csak a vezetők és helyettesek látogatják a központ könyvismeretéseit, de sajnos, legtöbb helyen nem rendszeresítettek, hogy beszámoljanak a beosztottaknak az ott hallottakról. A könyvtárvezetők a vezetéssel járó elfoglaltságuk miatt kevesebb időt töltenek az olvasószolgálatban, mint a többiek, így igen szükséges, hogy a szerzeményezéssel kapcsolatos tájékoztatás szervezettebbé váljék és minden könyvtáros megismerje a könyveket, mielőtt azok forgalomba kerülnének. Egyes könyvtárakban a könyvtárvezető beosztottjainak elmondja a jegyzék alapján ismertetteket, de ez sajnos, nem minden kerületi könyvtárban történik meg. Egyik könyvtárvezetőnk úgy oldotta meg ezt a problémát, hogy szombatoként néhány kerületi könyvtár dolgozói ismertetik egymás között a megjelenő új könyveket. Talán ez a módszer hasznosítható lenne más könyvtárakban is. Egy kollégánk szerint a fiatal elől, aki szívügyének érzi ismereteinek gyarapítását, nem lehet elzárni az új könyveket, de arra viszont nincs lehetőség és idő, hogy egyenként minden könyvet elolvasson.

A probléma nem újkeletű. Megoldása sok fiatal könyvtáros helyzetén segítené. A cikket vita-indítóknak szántam, s egyben kérem a kollégákat, adják át a könyvek megismerésében való jártasság tapasztalatait.

KUTRUCZ GABRIELLA

VALÓBAN KELLŐEN KORSZERŰSÖDÜNK-E ?

Gyurkó László: Negyedik ember című írása inspirált a cikk megírására /Valóság, 1964, 1.sz./. A cikk arról a negyedik emberről beszél, aki az atomenergia és kibernetika segítségével soha nem látott életet teremthet ezen a földön, és szabadithatja fel magát minden kínzó rossztól. Az emberiség előtörténete után végre megkezdődhet a felszabadult ember igaz története.

A magunk perspektívái természetesen szűkebbek - egy főváros könyvtáráról lévén szó -, évente konstatáljuk, hogy sok könyvtárunk lett szebb, hány forinttal többet fordítottunk berendezések és könyvtárak felújítására, mennyivel több az ismeretterjesztő irodalom, ezen belül a politikai, természettudományos és műszaki forgalma, hányféle módszert alkalmaztunk az irodalom propagálására stb.

Nos, ezek tények. Ezekkel nehéz vitatkozni. Próbáljunk mégis vizsgálni ötletszerűen egy-két dolgot, hogy mit jelent ez korszerűsödésünk szempontjából.

Bontsuk két részre a problémát.

Anyagi ellátottságunk objektív, nem mindig segíthetünk magunkon úgy, ahogyan szeretnénk, hacsak nem az ésszerű elosztással és a fontossági sorrend felismerésével. Ez így is van. Mégis egy szerény megjegyzést. Egész országunk iparosodik, hiszen ez létérdek. Ebből adódóan egyik legfontosabb feladatunk a műszaki és természettudományos műveltség emelése. Ez szükségszerű, ezen senki sem vitatkozik!

Fel lehet tenni azt a kérdést, hogy mi, mint könyvtárhálózat, minden energiánkkal és anyagi lehetőségeinkkel szolgáljuk-e ezt a törekvést?

Könyvtáraink anyagi helyzetéhez viszonyítva gigászi erővel hoztuk létre Budapest első nyilvános zenei könyvtárát. Nincs jogom, hogy ennek szükségességében kételkedjem. De kérdés, tényleg ez a legszükségesebb-e?

Lesz egy zenei könyvtárunk, nem tudom hány forint beruházással. Ezzel szemben van három műszaki részlegünk, az előbbi beruházás egyötödével. /Nem statisztikai szám adatok, de becslésem szerint nem sokban térnek el a valóságtól./

S ez már valamit jelez!

És a többi kerületi könyvtárunk?

Kíváncsiságból megvizsgáltam négy-öt kerületi könyvtár állományát és olvasóinak megoszlását. Azt tapasztaltam, hogy még a munkás, iparitanuló és középiskolás réteghez viszonyítva is, alig jut könyvtáranként egy-egy műszaki és természettudományos könyv. Mlő tudjuk-e ezzel az ellátottsággal /és ilyen fejlesztési ütemmel!/ segíteni a "negyedik ember" kialakulását?!

A problémák második fele talán még égetőbb, mivel ezek megoldása javarészt rajtunk múlik, feltéve, ha hisszük és valljuk, hogy társadalmunk az első olyan társadalmi rendszer, amelynek tudata döntően befolyásolja és segíti az alap, a gazdasági erőink fejlődését. Kétségtelen, hogy könyvtárainkban évente nő a természettudományos, műszaki kiadványok forgalma.

Ez tényleg valami. Sajnos, ez a valami /véleményem és tapasztalatom alapján az olvasószolgálatban/ főleg a negyedik ember jelentkezése és többre törő igénye. Alig van könyvtár, ahol ne tapasztalnák a fiatalok örvendetes, de számunkra nagyon elgondolkoztató érdeklődését. Alig van fiatal, akit mértéken felül ne érdekelne a technika és természettudomány fejlődése, eredményei. Huszonhat éves magyar-tanár kibernetikát olvas, húsz éves filmgyári felvételvezető entrópiát és relativitáselméletet, tizenhét éves iparitanuló automatikát és telemechanikát. S ez ma már általános. Ez emeli tartósan a mi százalékos eredményeinket.

Mindennek tudatában joggal kérdezhetjük, mit teszünk mi? Persze, erre válaszolni a legnehezebb. Hiszen sokkal többet teszünk, mint néhány éve! De elég-e?

Az elmúlt időszakban hallottam vitát katalógusaink helyzetéről, melynek legnagyobb problémájává az terebélyesedett, mit, hogyan és miért ir elő a "kollektor"? De, hogy kerületi könyvtáraink szakkatalógusa /kevés kivételtől eltekintve/ nem megfelelő és még azt az anyagot sem tárja fel, ami van: erről már kevesebb szó esett. Nem hiszem, hogy számunkra kevésbé lenne érdekes!

A kéthetenként tartott könyvismertetéseken mindenkit lázba tud hozni például Kovai majd ezer oldalas gyenge könyve. Nem beszélve a Kibernerosz tündökléséről, amelyet ugyancsak elmarasztaltak a könyvtárosok. Szakkönyvismertetéseink szürkék és érdektelenek /kivétel az irodalom és művészet/. Nem azért, mert nem jók az ismertetések! Sokszor jók! De úgy érzem, olyankor a hallgatóság javarésze szünetet engedélyez magának, pihenőt tart. Hiszen ezt úgysem vesszük meg.

Hallottam vitát a szovjet irodalom forgalmának emeléséről, ahol a végén már nem arról vitatkoztak, amiről szó volt, hanem egy teljesen helyes állítás félreमारázásáról. Tudom: kellene az ilyen viták is! A harc-

ban erősödünk! De c s a k ez kell? Nem lehetne arról is ilyen élénken vitatkozni, hogy a természettudományos és műszaki irodalom forgalma ne 3-4, hanem 6-8 százalék legyen? 1964-ben most már arról is, hogy ennek a 3-4 százaléknak elég tetemes részét a horgoló- és szakácskönyvek adják?!

Ha könyvtárosaink közül valakinek szivügyévé válik a műszaki és természettudományos irodalom forgalmának propagálása, könyvtárostársadalmunk kedvesen mosolyog hozzá: nem szakember, de érdeklődő! De vagyunk-e valamiben is szakemberek?!

Érdeklődő. Ez így igaz! Közülünk senki sem dicsekedhet mérnöki diplomával, tehát csak laikus érdeklődők lehetünk. Már amúgy könyvtáros módra. Ahogyan mást is csinálunk!

Érdeklődők lehetünk, de vagyunk-e?!

Vitázunk arról, tudunk-e lépést tartani, tudunk-e jó könyvtárosok lenni és egyáltalán miben áll a jó könyvtárosság?

Ha ehhez a vitához az előbbieket kapcsán hozzáfűzhetjük azt, hogy nemcsak bizonyos mennyiségű esszéirodalom elolvasása, hanem a műszaki és természettudományos, s ezek előfeltételeként a marxista tudományos világnézetben való tájékozottság is része könyvtárosi műveltségünknek: akkor úgy érzem, tarthatunk lépést!

S ha ezt a műveltséget a humán érdeklődéshez hasonlóan, -de egy szinten vele- építjük könyvtárosi munkánkba, akkor azt hiszem, jó könyvtárosok is lehetünk! Olyan jó könyvtárosok, akik mindenkor aktívan segítik a "negyedik ember" kialakulását, s talán mi magunk is "negyedik ember" lehetünk!

Tudom, hogy a cikk sok problémája támadható, hiszen adott helyzet adott időszakában íródott többletigénnyel. Eppen ezért kicsit a fiatal könyvtárosok felé fordulva irtam ezt a cikket, mivel úgy érzem, nekünk kétféle három évtized múltán létkérdés lesz a "negyedik ember" segítése és a "negyedik emberre" válás.

Igy nekünk már ma kell eldönteni, hogy hogyan és merre indulva tarthatunk lépést és maradhatunk könyvtárosok?!

MARUSZKI JÓZSEF

EGY ÖSZTÖNZŐ VITÁRÓL

Hozzászólás

Elmaradt hozzászólásom helyett ezúton kérek szót a Híradó szerkesztőitől; hogy az utóbbi szabadpolc vitához megjegyzéseket fűzzek.

A könyvállomány elhelyezése és rendezése

Teljes szabadpolc mellett is szükség van a belső raktári tér kialakítására az állomány nagyságának megfelelően. A szabadpolcos állománycsoportosítással kapcsolatban szerintem szükségtelen egyes témák alapján a szépirodalmi és szakanyag állandó keverése. Nálunk jól bevált módszer az aktuális témák szerint válogatott és kisméretű kocsin elhelyezett 30-40 könyv - szépirodalom és ismeretterjesztő - amely jól áttekinthető, fel - frissíthető és átcsoportosítható. (Ötlet: a 22-es könyvtártól) Még valami: vitatkozzunk egyszer az ETO szerinti csoportosítás problémáiról is!

Munkaszervezés

Elmélyült tanulmányozásra készített a 37-es könyvtár Híradóban közölt - gyakorlatban elmagyarázott - munkabeosztása. Kitűnő önfegyelmező módszer ez a két műszakos könyvtárak munkaszervezésére. A kerületi könyvtárak többségében viszont - főleg ha nem vesszük figyelembe a helyi adottságokat - a munka akadályává is válhat. Ahól 4-5 munkatársból áll a könyvtári személyzet - mint a 8-as könyvtárban is - más módszer kidolgozására van szükség. Nálunk a következő gyakorlat alakult ki: hétfőn, szerdán és pénteken, tehát a nagyforgalmú délutáni kölcsönzések idején, belső munkát csak akkor végzünk, ha nagyon fontos, határidős feladatról van szó. Ezt is csak fél 5 - 5 -ig időzítjük. Ezekben a napokon mind a négy könyvtáros az olvasószolgálatban működik, úgy, hogy egy személy kizárólag az olvasók segítségével, tájékoztatásával foglalkozik. Ezen kívül egy személy végzi a visszavett könyvek szétosztását. Kipróbáltuk az egy és negyedórás váltakozó munkabeosztást, de a gyakorlat azt mutatta, hogy ez az idő "lélektanilag" kevés egy bizonyos munkafázis elmélyült ellátására. Különösen a tájékoztatásban éreztük ezt. Ezenkívül nálunk a bevétel és kiadás munkájának felcserélése - a pultok U alakú elren-

dezése miatt - a könyvtáros számára csak egy fordulatot jelent és két fázis szigorú elhatárolása érthetetlen lenne.

Természetesen ezek a helyi sajátosságok alapján kialakított módszerek feltételezik a munkatársak erkölcsi helytállását, lelkiismeretes, fáradhatatlan igyekezetét, ami magasabb szintű, hivatásérzetből fakadó munkanormákat eredményez. Ezeket a tulajdonságokat nemcsak kifejleszténi, hanem a könyvtár zavartalan működése érdekében egybe is kell hangolni.

A könyvtáros felkészültsége, képzettsége, ambíciója. Személyzeti problémák

Néhány megjegyzés:

A fiatal, de általában a kezdő könyvtárosok nevelése, fejlődése, munkakészsége, hivatásérzete elmélyítésének érdekében helyes lenne, ha az érdekelt könyvtárvezetők szervezett formában beszélgethetnének. Lehetségesnek tartom, hogy kezdő munkatársainkkal való tervszerű foglalkozáshoz a legnagyobb igyekezet ellenére sincsenek meg mindenütt a szükséges feltételek. Ezen kívül az is elképzelhető, hogy azok közül, akik könyvtárosnak jelentkeznek és felvételt is nyernek, nem mindenki alkalmas erre a pályára, ami - gondolom, nem egy esetben - akkor derül ki, amikor az illetővel szemben már a könyvtárnak bizonyos hamánus kötelezettségei vannak. Erkölcsösebbnek tartom a dolgozó érdekében is, ha pályatévésztésére idejében figyelmeztetjük.

Még kellene végre oldani a könyvtárosképzés problémáját, amelyben a középfokú oktatási forma csak ideiglenes módszer. Lehetővé kellene tenni, hogy a középfokú tanfolyamot végzetek főiskolai szinten különbözeti vizsgát telessenek, s ennek megfelelő diplomát kapjanak. A másik megoldás az lenne, ha a bölcsészkar könyvtáros szakán beszámítanak a két és fél éves tanulmányi időt és a középfokú képzettséggel rendelkező könyvtárosokat a harmadik évfolyamra vennék fel. A levelező oktatás kiterjesztésére országos szinten kellene szót érteni az egyetemekkel. Itt nemcsak a könyvtárszakra gondolok, hanem arra is, hogy akár a középfokú tanfolyamot végzetek, akár a diplomás könyvtárosok is beiratkozhatnak más egyetemekre, ami a szakkönyvtáros-képzést biztosítaná. Saját alakuló szakkönyvtári hálózatunk is előbb-utóbb ezt kívánja.

H. Dr VARSÁNYI LIVIA

FIATAL OLVASÓK KLUBJA A 12-ES KÖNYVTÁRBAN

Múlt év november 13-án alakult meg könyvtárunkban az ifjúsági klub.

Az ötletet, - hogy a fiatalokból aktív csoportot szervezzünk - nemcsak az egymásután létrejövő ifjúsági klubok adták. Az író-olvasó találkozóinkon általában idősebb olvasók jelentek meg, fiatalokat (KISz korosztály) csak elvétve lehetett köztük látni. Méltán merült fel a gondolat könyvtárainkban: vajon az ifjakat nem érdeklik-e a különböző irodalmi előadások, rendezvények?

1963 májusában Moldova Györgyöt hívtuk meg. A találkozót hosszabb munkával készítettük elő. Megkerestük az író eddig megjelent írásait a Kortársból, az Új Írásból, s a többi irodalmi lapból. Ezeket a fiatalok kezébe adtuk, s felhívtuk rá figyelmüket. Az eredmény nem maradt el. A megjelenteknek több mint fele fiatal volt, de nemcsak hogy eljöttek, hanem hozzá is szóltak, véleményüket nyilvánították. Ez a találkozó megmutatta, hogy az ifjakkal érdemes foglalkozni, meg kellene próbálni nálunk is a klub létrehozását.

Amíg elhatározásunkat tett követte, mintegy félév telt el. A klub előkészítésével, a fiatalokkal való foglalkozással engem biztalt meg. Őszintén megmondom, nagyon féltem ettől, nehezen szántam rá magam, hogy komolyan foglalkozzam vele, megijedtem az előttem álló felelősségtől, s kicsit maguktól a fiataloktól is.

Az előkészítés a fiatal olvasókkal való beszélgetés alapján történt. Mintegy 30-40 fiatalal beszélgettünk, akik örömmel vették a klub megalakulásának híreit. A legalkalmasabbnak talált négy fiatalot összehívtam és előre megbeszéltük a klub célját, tennivalóit és programjavaslatot állítottunk össze. Majd ezután elküldtük a meghívókat, melyben a programjavaslatot is közöltük.

A novemberi alakuló összejövetelen 31 fiatal vett részt. A bevezetőt Mikó elvtárs tartotta. Majd megválasztottuk a négy tagú vezetőséget és összeállítottuk színes, változatos programunkat, megbeszéltük az összejövetelek napját és gyakoriságát, s végül a következő találkozást. Ezt szombaton tartottuk ismerkedési est keretében zenével, tánccal, játékokkal, szellemi to-

tóval összekötve. Az utóbbi résztvevői közül a legjobbaknak könyvjutalmat adtunk.

Legközelebb a Csontváry kiállítást néztük meg egy vasárnap délelőtt, majd a rákövetkező héten Cifka Péter művészettörténésszel beszélgettek a fiatalok a festő életéről, munkásságáról. A jelenlévő tizenöt ifjú közül tizenhárom szóltak hozzá, vitatkoztak. Az új esztendő első programjaként Szilvási Lajos íróval író-olvasó találkozót rendeztünk.

Igen érdekes volt január végén tartott vitaestünk Barna László színművész, főiskolai tanár vezetésével a "Modernség és korszerűség"-ről. Három órán át folyt a vita az erkölcsről, az élet céljáról, a mai fiatalságról, a lányok és fiúk kapcsolatáról. A fiúk voltak többségben, s így természetesen ők, mint a "teremtés koponái", alaposan megmondták a véleményüket a lányokról. Annyira, hogy az egyik kislány tovább nem hallgatta, fölállt, kissé indulatosan kijelentette: "Mélységesen fel vagyok háborodva azon, amit a fiúk mondanak rólunk".

Ez az est, de főleg az utórezgéseit még jobban összehozták a fiatalokat.

Eddigi párhónapos tapasztalataim azt mutatják, hogy a program helyes, érdekes összeállítása vonzza az ifjakat, s nem hogy lemorzsolódásról beszélhetnénk, hanem inkább arról, hogy egyre többen érdeklődnek a klub rendezvényei iránt és bővül a fiatal klubtagok sora.

Mint már említettem, nagyon nehéz elkezdeni a fiatalokkal való szervezett foglalkozást, de érdemes fáradozni, törődni vele. A fiatalok érdeklődését látva, tudom, hogy a klub működésének eredménye van és nagyon szívesen, örömmel veszek részt e munkában. Ajánlom minden fiatal könyvtárosnak, ahol nincs ifjúsági klub, alakítsák meg, hiszen ez könyvtárosi hivatásuk legnehezebb, de egyben legszebb próbája lesz.

BÉR PIROSKA

12-es könyvtár

V V V V V V

EGY FONTOS ÚJÍTÁS KÖNYVTÁRUNKBAN:

Egyedi könyvek címnyomása kézi

eljárás helyett gépi eljárással

A kerületi könyvtárosok és az olvasók már jó néhány hónapja tapasztalhatták, hogy a központunkban kötött könyvek címnyomása mennyivel olvashatóbb, tetszetősebb és feltűnőbb, mint korábban. Ez figyelemreméltó újítás eredménye, amely nemcsak esztétikai, hanem jelentős technikai és gazdasági eredményekkel is jár. Annak érdekében, hogy más könyvtárak is megismerhessék az eljárás lényegét, s munkatársainkat is tájékoztassuk róla, röviden ismertetjük az újítást, az új címnyomást.

A könyvkötő szakmunkás-képzés túlnyomórészt a nagyüzemi könyvkötő szaktudás elsajátítása vegett folyik. A korszerűen felszerelt, önműködő, s mind kevesebb kézi-erőt igénybevevő nagyüzemi könyvkötésszettek könyvkötőszakmunkásainak műszaki képzése a termelékenység növelése érdekében nagyon fontos. Ugyanakkor háttérbe szorul a kisüzemi szortiment - az elhasználódott könyvek újrakötésével foglalkozó műhelyek szakmunkás utánpótlása.

Kéziaranyozó, címnyomó, könyvkötő, amely a szakma magasabb szintjét jelenti, igen kevés. Ehhez veleszületett kezűgyesség és érzék kell. Az utánpótlás biztosítása szinte lehetetlennek látszik.

Ilyen körülmények között megfelelő szakmunkások hiányában előtérbe lép a gépi címnyomás megoldása. Ezt könyvkötészetünk vezetője, Svientek Sándor az alábbiak szerint oldotta meg:

A könyvek címnyomása (szerző, cím, kötetszám stb.) ellentétben a régi kézi eljárással, aranyozóprésben, a könyv gerincén alulról felfelé olvasható hosszirányban történik. A címnyomást megfelelő méretű nyomdai ólombetűvel végezzük. Az ólombetűkből kialakított szedést speciális betűbefogóba szoritjuk. Ezt az aranyozóprés felső asztalán csúsztatóval helyezük el. A címszöveg maximális hossza az aranyozóprés asztallapjának szélessége. Az ólombetű nagysága lehet Nonpareille (3 mm) nagyságtól akár 4 ciceró (18 mm) is. A címnyomáshoz szükséges fűtést az aranyozóprés fűtőteste biztosítja. A címnyomás egy hőálló gumi alátétén, rekord (aranypótló) vagy egyéb nyomáshoz alkalmas anyaggal történik. A címnyomás hőfoka kb. 60-80 ° C-fok. A címnyomás nem ráütéssel, hanem rátartással történik; akár kész táblára, akár előre leszabott borító anyagra. Ugyanílyen eljárással a tábla elején lehet egyszerre többsoros nyomást is elkészíteni.

A gépi címnyomás előnyei

- 1./ Legdöntőbb, hogy kézirat-aranyozó szakmunkás helyett betanított munkás is végezheti a címnyomást, a nyomás erőssége és a hőfok beállítása után.
- 2./ A címnyomás termelékenysége.
Könyvtárunk házi könyvkötészetében elért mennyiségi norma szerint alul-felül lénia, szerző, cím, kötetszám, szakszám nyomása esetén: egy betanított betűszedő-lerakó s egy kézirat-aranyozó szakmunkás napi 8 óra alatt 80-100 kötetet készít el.
Gépi címnyomással a napi teljesítmény 140-150 kötetre emelkedik.
- 3./ Vaskos könyveket kivéve, a keresztirányú címnyomágnál a helyszűke miatt alkalmazott kis betűtípus nehezen olvasható. A hosszirányú címnyomás elhelyezésére a könyv gerincén nagyobb hely áll rendelkezésre. Ezáltal nagyobb betűnagyság alkalmazható, a cím a korábbi eljárásnál sokkal jobban olvasható, s ez különösen a szabadpolcos kölcsönzésnél nagy előny.
- 4./ Az ólombetű élettartama hosszabb, mert kézinyomásnál a sor eleje és vége nagyobb nyomásnak van kitéve, s a betű éle hamarabb s egyenlőtlenül kopik. Gépi nyomással a nyomóerősség kisebb, a nyomás felülete egyenletes. A kézi nyomás a könyv kemény gerincén történik. Gépi eljárásnál pedig a lényegesen puhább gumi alátétten, ami kíméli a betűket.
- 5./ A címnyomásnál szükséges hőfok a kézi nyomásnál kb. 80-100 °C, gépi nyomásnál kb. 60-80 °C. Alacsonyabb hőfokon végzett nyomásnál az ólombetű deformálódásának veszélye kisebb s élettartama így hosszabb.

A gépi aranyozás előnyeiről minden könyvtárunkban meggyőződhetünk. Aki a részletekre is kíváncsi és az eljárást a gyakorlatban alaposabban meg akarja ismerni, annak kötészeti s vezetője szívesen áll tapasztalatszerésre rendelkezésre. Javasoljuk, minél többen ismerjék meg és alkalmazzák ezt az ügyes újítást más könyvtárakban is.

Ezért az ötletért Svientek Sándor, a könyvkötészet vezetője közel 2000.- Ft újítási díjban részesült.

SVIENTEK SÁNDOR közlése
nyomán írta

CSOMOR TIBOR

A központi reference-szolgalat

új kézikönyveiről

Tájékoztatószolgálatunk "bölcsségét" - hiába is tagadnánk - kézikönyveinknek köszönheti. Ezt az anyagot állandóan fejlesztjük és jelen cikkünkben néhány új szerzeményünket szeretnénk bemutatni.

Számos művészeti lexikon, enciklopédia áll rendelkezésünkre. A 35 kötetes Thieme-Becker-t és folytatását, a 6 kötetes Vollmer-t úgy jellemezhetnénk, hogy a nemzetközi művészeti Szinnyi és Gulyás. Komoly érték az 1958-ban megindult 15 kötetre tervezett Enciclopedia universale dell'arte, /Firenze-Sansoni./ eddig 10 kötete érkezett meg. Művészek életrajzi adatain, értékelésén és a róluk szóló irodalom felsorolásán túl, művészeti stílusok, művészeti alapfogalmak részletes leírását adja. Egy-egy kötetet körülbelül 500 fekete és színes táblából álló illusztrációs anyag egészít ki.

Most érkezett az 1962-ben Moszkvában kiadott "Iszkusstvo sztrani narodov mira" című igen érdekes művészeti enciklopédia első kötete. Ez a mű földrajzi fogalmak betürendjében közli egyes földrészek, illetőleg országok, területek, népek művészetéről a legfontosabb tudnivalókat és a bibliográfiai adatokat szövegközi illusztrációkkal. A most beérkezett kötet Ausztráliától Egyiptomig igen érdekes anyagot tartalmaz. Egy sor kis ország művészetéről - és ezeket más kézikönyvekben nem nagyon találjuk - kapunk adatokat. /Például Angola, Guinea, Guatemala, Guayana, Venezuela stb./ Jelentősebb művészi múlttal rendelkező országok címszavai tartalmazzák az egyes művészeti ágak fejlődését. Betürendben kis művészeti topográfiát, jelentősebb művészek adatait és művészeti intézmények címeit is találunk benne.

Ugyancsak most érkezett az 1959-ben megindult 4 kötetes "Dizionario universale della letteratura contemporanea" /Milano Mondadori/ című modern irodalmi lexikon index kötete.

Az index tartalmazza az enciklopédiákban szereplő írók névmutatóját, továbbá betürendben a művek címeit az író megjelölésével és így bizonyos fokig címkatalógusként is használható. Közli a képek mutatóját is.

Érdekes része az indexnek az időrendi táblázat. 1870-től 1961-ig megadja minden év legfontosabb tudományos felfedezéseit és politikai, kulturális eseményeit. Továbbá az abban az évben megjelent - a szerkesztők szerint - legjelentősebb könyvek címét és az évben

született és meghalt híres írók nevét.

Egészen bizonyos, hogy magyar irodalmi adatokat nem idegen könyvben fogunk keresni - mégis hajlamosak vagyunk arra, hogy a külföldi kézikönyv megbízhatóságát a magyar adatokon keresztül ellenőrizzük. Ezt tettük jelen esetben is, s az eredmény a következő:

Magyarország a történeti események táblájában előfordul 1918-ban - a köztársaság kikiáltása, 1919 - a Tanácsköztársaság megalakulása, 1920 - a trianoni békeszerződés, 1947 - a fordulat éve /1945-nél külön Magyarországot nem sorolják fel/ 1955 - Rákosi újból miniszterelnök, 1956 - az ellenforradalom.

Kulturális események között: 1890: A Hét megindulása, 1894: Az Új Idők és 1908: a Nyugat megalakulása. A felsorolt magyar könyvek: Jókai: Sárga rózsa, Molnár: Pál-utcai fiúk, Lukács György: Geschichte und Klassenbewusstsein /Történelem és osztályöntudat 1923.// és Az ész trónfosztása. Balázs Béla két filmesztétikai műve: Der sichtbare Mensch 1924 és az Iszkuszsztvo Kino /1945./ - továbbá Körmendi F.: Budapesti kaland.

A születési és halálozási rovatban szerepel: Lehár Ferenc, Heltai Jenő, Molnár Ferenc, Lukács György, Tóth Árpád, Zilany Lajos, József Attila. Meglepő, hogy Ady Endre itt kimaradt, holott az enciklopédia a betűrendes címszavak között igen részletesen emlékezik meg róla. A Dizionario nem szűken a szépirodalomra korlátozódik, tudósok, zenészek is szerepelnek benne, érdekes, hogy Lehár Ferenc szerepel az időtáblázatban, de Bartók Béla nem. /A címszavaknál Bartókot nem találjuk, Kodályt a címszavaknál említik./

Az időtáblázat nem elégitett ki, viszont a magyar irodalom címszava elég részletes tájékoztatást ad egészen a legújabb időkig. Az utolsó név: Garai Gábor.

A Dizionario magyar irodalmi részének szerkesztője egyébként Emerico Várady, négy magyar és egy olasz munkatárssal. /A spanyol és portugál nyelvű irodalom együttes szerkesztősége egy taggal kevesebb./

Visszaemlékezünk a magyar irodalmi lexikont ért támadásokra. Az ismertetett olasz kézikönyvet világszerte elismerik. A nagy világnyelvek irodalmáról szóló anyaga valóban kiváló. Hasznos útbaigazításokat tartalmaz kis népek kiemelkedő íróiról is. Minden címszónál közölt bibliográfiai adatai jól használhatók. Tájékoztató munkát azonban - ez régi tapasztalat - csak több kézikönyv segítségével lehet végezni.

NYILAS MÁRTA

PÁRT- ÉS SZAKSZERVEZETI HIREK

Március 12-én intézetünk pártvezetősége meghívta szakszervezeti bizottságunk tagjait és értékelte a szakszervezeti munkát.

A szakszervezeti titkár, Bikácsi Lászlóné egy évre visszapillantó rövid beszámolója után több Sz.B. tag mondta el munkájának eredményeit és problémáit. Sok szó esett a munkamozgalomról és a dolgozók érdekvédelméről. Révész Ferenc igazgató elvtárs - miután elismerte a szakszervezeti bizottság eddigi jó munkáját - kifejtette, hogy még több területen kívánják a bizalmiak segítségét igénybevenni, többek között a kerületi könyvtárakban folyó olvasószolgálati munka megjavításában, például az ismeretterjesztő irodalom forgalmának emelésében főképpen ott, ahol még nem érték el a hálózati 30 %-os átlageredményt. A pártvezetőség tagjainak hozzászólása és értékes tanácsai után Hont Péterné párttitkár összefoglalóan értékelte a szakszervezeti bizottság eddigi erőfeszítéseit. Hangsúlyozta, hogy a szakszervezeti bizottság tartalmi munkáját politikailag igen nagyra értékeli és kívánja, hogy ezen az úton haladjanak tovább és érjenek el sikereket.

- . . -

1964. február 25-én pártnapot tartottunk az 1-es számú gyermekkönyvtárban.

A pártnap előadója Zádor Endre elvtárs, a külügyminisztérium munkatársa volt, előadása a nemzetközi helyzet néhány problémáját tartalmazta.

- . . -

Március 7-én tartottuk intézetünkben a nőnapot. Az ebédlőben összegyűlt mintegy 90 főnyi nődolgozót Tolnai György elvtárs köszöntötte. Történelmi visszapillantással beszélt a nők egyenjogúságáért vívott küzdelemről és megváltozott helyzetükről. Hangsúlyozta, hogy a nődolgozókra intézetünkben tisztelettel és megbecsüléssel tekintenek.

Ugyanazon a napon és már előzőleg is férfidolgozóink meglátogatták kerületi könyvtáraink nődolgozóit, jókívánságaikat fejezték ki, valamint átadták a szakszervezet üdvözlőlapját és ajándékát.

- . . -

Szakszervezeti bizottságunk közbenjárására sikerült Farkas Viktória idős takarítónő dolgozónkat szociális otthonban elhelyeznünk. Ezúton búcsúzunk és jó egészséget kívánunk további nyugodtabb, gondtalanabb életéhez.

- . . -

SZEMÉLYI HIREK

Szente Ferencné, a 28-as könyvtár munkatársa március 16-án megvált intézetünktől.

x x x

Tóth Dezsőné, a 43-as könyvtár vezetése alól felmentette és a 18-as könyvtár vezetőjévé nevezte ki az intézetvezetőség.

x x x

A 43-as könyvtár vezetői teendőinek ellátásával az intézetvezetőség Talpas Mihálynét bízta meg.

x x x

Gaal Gedeonnét, a 27-es könyvtár dolgozóját és Szolnoki Pált; a műhely dolgozóját az intézetvezetőség véglegesítette.

x x x

Dénes Aladárné - a 25-ös könyvtár vezetőjének - édesanyja márciusban elhunyt. Fogadja gyászában őszinte részvétünket.

Üdvözljük új munkatársunkat, Röhla Mártonnét, aki átmenetileg a KC-nél kapott beosztást.

x x x

Március 9-én öt egyetemi hallgató jött szakmai gyakorlatra kerületi könyvtárainkhoz, illetve központunkba.

x x x

A Könyvtár Szakszervezeti Bizottsága javaslata alapján az igazgató 1962. február 26-án kelt fegyelmi határozatát, melyben Csomor Tibort és Fehér Imrét írásbeli megrovásban, Tóth Lászlót szóbeli feddésben részesítette, miután az eltelt idő alatt nevezett dolgozók munkája és magatartása ellen panasz nem merült fel; 1964. március 10-én kelt intézkedésében hatálytalanította.

x x x

HELYREIGAZÍTÁS. Előző számunkban a báli beszámolóba hiba csuszott. Marót Miklós ezt írta: "Bárány Éva szépen szavalta el a Majakovszkij verset" - holott az egy Jevtusenko vers volt. Aki egy kicsit is ismeri Évát, tudja, hogy még álmában sem szavalna mást, mint a NAGY Ó verseit. Marót tévedését mégis meg lehet bocsátani. Köztudomású, az előadáson a vadállat szerepét játszotta, s amikor a vers elhangzott, már hozzákezdett az átlényegüléshez. Egy vadállattól pedig nem lehet rossznéven venni, ha összetéveszti Majakovszkijt Jevtusenkoval. (Amikor még Jevtusenkoval is megesik néha, hogy Majakovszkijnek tartja magát...)

EZ TÖRTÉNT...

Mihail Solohovról adott ki értékes, színvonalas írói arc-
képvázlatot és bibliográfiát Ecsedy Andorné és Gáliczky
Éva összeállításában a Bibliográfiai és Propaganda Osztá-
ly. A mű ismertetésére visszatérünk.

.....

Uj kiadványsorozat látott napvilágot a Kerületi Könyvtárak
Osztályának szerkesztésében. Címe: Olvasásszociológiai
vizsgálatok. A kiadványsorozat előszavát Hegedüs András,
a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének i-
gazgatója írta. Az első számban Dobos Piroska tanulmánya:
"A munkásolvasók irodalmi izlése a Fővárosi Szabó Ervin
Könyvtárban" címen jelent meg. Ismertetésére visszatérünk.

.....

Március 26-án a Kerületi Könyvtárak Osztálya kezdeményezé-
sére a gyermekkönyvtári dolgozóknak jól sikerült bemutató
mesedélelőttöt rendeztek a 2-es gyermekkönyvtárban. A be-
mutató lehetővé tette, hogy új gyermekkönyvtárosaink is
megismerjék a csoportos foglalkozásokkal kapcsolatos, szín-
vonalas módszereket.

A Tanácsköztársaság emlékére március
20-án, a Frangepán-utcai Fémmunkás Kultúrotthonban tartott
nagygyűlésen bemutattuk a Magyar Tanácsköztársaság 17 leg-
szebb plakát-másolatát; a tárlókban pedig az ifjú munkás-
hatalom emlékeit idéző könyveket és néhány röplap fakszi-
miléjét.

.....

"Az NDK múzeumainak műkinései" című kiállítás április 1-én
nyílt meg Központunkban. Anyagát a Múcsarnok munkatársai
állították össze és bemutatja az NDK-ban őrzött képzőművé-
szeti emlékeket. A kiállítást május 15-ig tartjuk nyitva.

.....

A 12-es könyvtár, a X. kerületi Tanács oktatási osztálya,
a Kőbányai Uttörőház és a Móra Ferenc Könyvkiadó, közösen
rendezik meg május 17-23-ig a Kőbányai gyermekkönyvhétet.
Tapasztalatai bizonyára értékes segítséget nyújtanak majd
az első országos gyermekkönyvhét lebonyolításához. Az ér-
tékes és nagy várakozással kísért kezdeményezéshez sok si-
kert kívánunk.

.....

A XIII. kerületi Tomori közben április 11-én nyílik meg a 10-es önálló gyermekkönyvtár. Az új könyvtár szabadpolcos kölcsönzési rendszerrel működik.

.....

A 11-es gyermekkönyvtár (I., Krisztina krt.) korszerűsítése folyamatban van; előreláthatólag májusban helyezük üzembe.

.....

A 9-es önálló gyermekkönyvtár (VIII., Somogyi B. út 23.) galériás beosztású lesz. A felmerült építkezési nehézségek ellenére is időre - még a nyáron - elkészül. Ez többek között azért fontos, mert csak ezzel párhuzamosan kezdhetjük meg a 9-es felnőtt könyvtár nagyszabású építkezését.

.....

A 13-as, budafoki könyvtár toldalék-építkezése rövidesen befejeződik, de a kalorifer fűtés (hőlég-befúvós) beszerelése ősze halasztódik. (Reméljük, ez a könyvtár működését nem fogja akadályozni. Szerk.)

.....

A lebontásra ítélt 35-ös, soroksári könyvtár ideiglenesen a Kulturházban kölcsönöz - aránylag kis helyiségben.

.....

Új fiókkönyvtárat létesítünk a XIII. kerületi 7-es könyvtár kezelésében a Pannónia u. 44.sz.alatt, a XIII. kerületi MSzMP 5-ös körzetének épületében. A fiókkönyvtár május elsején nyílik.

.....

A 12-es gyermekkönyvtár olvasóinak egy csoportja - az Expedíció a jövőbe riporterei - március 19-én központunkba látogatott. Itt megtekintették a Tájékoztató szolgálat és a kölcsönzés munkáját, majd beszámolót hallgattak meg arról, hogyan készül a Könyvtári Híradó.

.....

A könyvtárosképző szaktanfolyamon márciusban 30 könyvtárosunk tette le a képesítővizsgáit, 4.2-es összátlageredménnyel. A hallgatók között hatan kitűnő, nyolcan pedig jeles eredménnyel végeztek.

.....

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
1964. április 4. Tolnai György.....	1
Az Olvasószolgálat hireiből	2
Nyílt-tér a szabadpolcraól	
A szabadpolcos könyvtár raktá- rozási rendjének néhány problé- mája..... Molnárné Schneider Éva	3
A szabadpolcos könyvtárak rak- tározási rendszere és összefüg- gése az olvasószolgálati köve- telményekkel..... A 10-es könyvtár kollektívája	6
Sportkör-hir..... Domby Lászlóné.....	8
Felhívás veradásra.....	9
Ki, mit kérdez..... Szerk. Gáliczky Éva.....	10
75 éve született Dienes László, Remete László.....	14
Kis Ferenc..... Marót Miklós.....	16
Néhány megjegyzés az irodalmi katalógusról..... Salek Ferencné.....	17
Erre rövid válasz..... Szász Károlyné.....	19
Hogyan ismerkedhetünk meg az új könyvekkel?..... Kutrucz Gabriella.....	20
Valóban kellően korszerűsö- dünk-e?..... Maruszki József.....	21
Egy ösztönző vitáról. Hozzá- szólás. Varsányi Livia.....	24
Fiatal olvasók klubja a 12-es könyvtárban..... Bér Piroska	26
Egy fontos újítás..... Csomor Tibor.....	28
Párt- és szakszervezeti hírek, ..	32
Személyi hírek	33
Helyreigazítás.....	33
Ez történt... ..	34

A szerkesztésért és kiadásért Révész Ferenc igazgató felel.
Budapest, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sokszorosítása.
 Szerkeszti és kiadja a Bibliográfiai és Propaganda Osztály.
Engedélyezte Bp. Főváros Tanácsa VB 46/1964 sz. a.

